№ 23/1967.

Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag om utverkande av ett extraordinarie tilläggsanslag för elektrifieringen av landskapet Åland.

Ålandsdelegationen har medelst beslut av den 9 februari 1955 och 1 april 1959 tilldelat landskapet Åland extraordinarie anslag för elektrifiering till ett totalt belopp om 4.005.000 nymark, avsett att fördelas på de olika elektrifieringsarbetena på sätt av besluten och av bifogade tablå framgår. Ålandsdelegationens förstnämnda beslut grundade sig på en framställning från Ålands landsting av den 13 april 1954 och delegationens senare beslut på framställningar från Ålands landsting av den 11 december 1957, den 24 mars 1958 samt den 12 december 1958. Republikens President stadfäste den 23 mars 1956 Ålandsdelegationens förstnämnda beslut och den 9 augusti 1959 Ålandsdelegationens senare beslut.

De i anslutning till framställningarna om förenämnda extraordinarie anslag uppgjorda elektrifieringsprojekten i landskapet ha numera fullföljts. Beträffande investeringarna i Ålands kraftverk för stamlinje i Gustavs och stamlinjeutbyggnaden på fasta Åland har arbetet icke föranlett ytterligare åtgärder.

Elektrifieringen av skärgårdsområdena (Lumparland, Föglö, Sottunga, Kumlinge och Kökar kommuner samt Ängö och Bussö holmar i Vårdö kommun utfördes av Valtion Sähköpaja (senare Turun Asennuspaja) Åbo, enligt entreprenadkontrakt av den 18.6.1957 och den 27.1. och 8.2. 1958. Slutgranskning verkställdes år 1961. På grund av meningsskiljaktigheter angående entreprenadarbetet och tolkningen av vissa kontraktsbestämmelser fördes därefter långvariga förhandlingar mellan beställaren Ålands landskapsstyrelse och leverantören TuAp. Dessa förhandlingar kunde slutföras först år 1966.

I Ålands landstings framställningar förutsattes ifråga om den egentliga skärgårdens elektrifiering att statsbidraget skulle täcka kostnaderna för sjökablar, bergsstolpar och vattenkorsningar. Dessa kostnader har i den åländska skärgården beräknats utgöra 1.406.797 mark. Handels- och industriministeriet har emellertid i sitt den 12 mars 1959 avgivna utlåtande till Ålandsdelegationen i anledning av de av landskapet begärda tilläggen till tidigare för elektrifieringen beviljat extra ordinarie statsanslag ansett att statsbidrag för kraftverket och elektrifieringen skall utgå på basen av den åländska landsbygdens elektrifieringsbehov, uttryckt i antalet tariffenheter, enligt samma principer

som för övrigt tillämpas i riket och med hänsyn till landskapets särart och avlägsna läge förordat största möjliga bidrag. I Handels- och industriministeriets utlåtande och Ålandsdelegationens beslut har antalet te uppskattats till 25.500 (nu 30.000 te) på fasta Åland och 7.000 i skärgården. På basen av dessa te och ett bidrag om 120 mark/te på fasta Åland och 135 mark/te för skärgårdsområdena beviljades ett totalanslag om 4.005.000 nymark för hela landskapet, vilket fördelades på de olika arbetena såsom i ovannämnda tablå framgår.

I fråga om den egentliga skärgården har landskapsmyndigheterna efter slutuppgörelsen med TuAp konstaterat, att kostnaderna stigit utöver de beräknade med belopp, som, om de ålades abonnenterna, skulle ställa dessa i en i jämförelse med andra abonnenter mycket sämre situation och försvaga deras även annars dåliga ekonomiska ställning. Då kostnaderna för elektrifieringen i skärgården till mycket stor del hänför sig till de bergsstolpar, sjökablar och vattenkorsningar, som icke förekommer vid normal linjedragning annorstädes, synes det riktigt, att skärgårdsabonnenterna ej heller skulle belastas härför. Totalsumman av de tidigare beviljade extraordinarie anslagen avsåg upprustning av hela elnätet och kraftdistributionen på Åland, men denna summa fördelades sedan på de olika arbetena. Kostnaderna för elektrifieringen av skärgården bör därför även nu kunna betraktas såsom ett särskilt objekt. Kostnaderna för elektrifieringen av skärgårdfen, d.v.s. Lumparland, Föglö, Sottunga, Brändö, Kumlinge och Kökar samt Ängö och Bussö holmar i Vårdö har enligt bifogad specifikation stigit till sammanlagt 3.251.131,15 mark medan den beräknade kostnaden var c. 2.500.000 mark. Då av beviljade statsanslag på skärgårdselektrifieringen tidigare fördelats 1.250.000 mark innebär detta att abonnenterna därstädes skulle komma att erlägga 2.001.131,15 mark eller med nuvarande te-antal c. 300 mark/te. Detta måste betraktas såsom en oskäligt hög kostnad då fråga är om en region, vilken klassificerats såsom u-område och sålunda borde erhålla största möjliga stöd.

Såsom ovan framhållits hade abonnenterna ursprungligen erhållit den uppfattningen att staten annorstädes bekostat utgifterna för bergsstolpar, sjökablar och vattenkorsningar och att så skulle ske även i detta fall. Kostnaderna för dessa bergsstolpar etc. i den åländska skärgården har, som nämnts, stigit till 1.406.797 mark, varför abonnenterna därstädes endast borde taga del i resterande belopp, 1.844.334,15 mark. Te-priset, beräknat på sistnämnda belopp och med beaktande av det i detta nu faktiskt anslutna antalet abonnenter i skärgården, 6.744, utgör härvid 273,50 mark. Med tillämpning av de fr.o.m. detta år gällande

statliga normerna för elektrifieringsbidrag skulle abonnenterna därav erlägga 170 mk/te eller 1.146.330,15 mark. I detta fall skulle statsbidraget sammanlagt för skärgården utgöra 2.104.801 mark mot tidigare 1.250.000 mark och tillägget sålunda 854.801 mark.

Landstinget har i sin framställning om utverkande av tilläggsanslag för elektrifieringen av den åländska skärgården av den 24 mars 1958 utgått från ett fixerat te-pris för abonnenterna. Därvid framhölls bl.a. "I entreprenadavtalet beräknas kostnaderna för sjökablar till 68.025.0(00) mk, för bergsstolpar till 11.582.0(00) mk och för vattenkorsningar till 12.115.0(00) mk. Sammanlagt stiga dessa kostnader, för vilka extraordinarie anslag borde utgå, till 91.700.0(00) mk. Återstoden, eller 114.300.0(00) mk blir fördelat på nu beräknade 6.193 te ovannämnda 18.4(50) mk/te. Av de beräknade har redan 5.378,5 te tecknats. Patronimpregneringen av stolparna stiger till en kostnad om 6(50) mk/te och skillnaden mellan gottgörelsen för intressenternas naturaprestationer och dessas värde i den fria marknaden till c:a 2.0(00) mk/te. Landskapsstyrelsen har därför hittills begränsat uttaxeringen per te till 15.0(00) mk då redan härigenom intressenternas kostnad per tariffenhet uppgår till 17.6(50) mk. Landstinget anser, att kostnaderna för intressenterna beräknade vid tidpunkten för avtalets ingående icke borde få överstiga 15.0(00) mk/te för i avtalet ingående arbeten. Intill dess projektet blivit förverkligat saknas möjlighet att bedöma de slutliga kostnaderna, då utom penningvärdets eventuella försämring också andra omständigheter kunna inverka fördyrande, varför den slutliga regleringen av intressenternas andel borde ske först då. På grund härav skulle ett tillägg, motsvarande skillnaden mellan 18.4(50) och 15.0(00) mk eller 3.4(50) mk/te erfordras. Enligt ovan beräknade antal tariffenheter skulle alltså ett extraordinarie anslag om 21.300.0(00) mk erfordras för detta ändamål."

I landstingets åberopade framställning och landstingets framställning av 12 december 1958 anhöll sålunda landskapet om tilläggsanslag för skärgårdens elektrifiering, inkluderande Kökar till ett sammanlagt belopp om 624.280 mark, vari ingick vissa redan konstaterade och beräknade framtida gottgörelser på grund av indexstegringen. Vid det slutliga beslutet i Ålandsdelegationen fördelades dock av tilläggsanslaget endast 335.000 mark så att det kom dessa skärgårdsabonnenter direkt tillgodo. Det har redan framhållits att kostnaderna för sjökablar etc. vid uppgörandet av planerna för skärgårdselektrifieringen förutsattes bliva bekostade av staten liksom staten enligt tidigare gällande principer gjort annorstädes. Detta betonades även i landstingets framställningar

om tilläggsanslag år 1958. Från det planeringen påbörjades har de slutliga principerna för elektrifieringsunderstöden dock undergått ändringar. Landskapsmyndigheterna anser det emellertid rimligt att de i detta fall tidigare förutsatta principerna skulle följas. Då så lång tid förflutit sedan abonnenternas andel fixerades till 150 mark/te, vilket belopp vid slutregleringen förmodades bliva något högre, har landskapsmyndigheterna med hänsyn till indexstegringar och försämringen av penningvärdet och även till abonnenternas möjligheter att bära en tilläggsdebitering, ansett rimligt, att abonnenterna nu kontant skulle erlägga 180 mark/te. Därvid får också hänsyn tagas till skillnaden mellan gottgörelsen för abonnenternas naturaprestationer och dess värde i fria marknaden, lågt beräknade till 20 mark/te, varför abonnenternas kostnader de facto skulle stiga till 200 mark/te. Detta skulle innebära att abonnenterna sammanlagt erlade 1.213.920 mark och tilläggsanslaget således utgöra 787.211,15 mark.

Landskapsstyrelsen har debiterat de lokala elandelslagen i skärgården den tillskottsbetalning, som det, med hänsyn till det höjda te priset ankommer på abonnenterna att i sista hand erlägga. Uppbörden vidtog detta år och avses att fullföljas med beaktande av nu föreslaget extraordinarie tilläggsanslag. Abonnenternas slutliga kostnadsandel kan dock icke bestämmas och slutregleringen mellan landskapsstyrelsen och elandelslagen icke ske förrän det extraordinarie tilläggsanslaget fastställts.

Landskapsstyrelsen har i förevarande framställning utgått från nuvarande antal tariffenheter och likaså förutsatt att elandelslagens betalningsskyldighet till landskapet, såväl vid tillskottsbetalningen som vid kommande slutreglering, baserar sig på detta antal tariffenheter. Vid uträkningen av elandelslagens betalningsandelar har ifråga om naturaprestationerna icke kunnat tagas hänsyn till andra belopp än de vid avräkningen med TuAp angivna värdena. Landskapsstyrelsen anser det även vara elandelslagens sak att avgöra huruvida abonnenternas naturaprestationer eller ersättningarna härför skall bestämmas enligt nämnda värden eller abonnenternas prestationer sinsemellan bedömas enligt andra grunder.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsstyrelsen vördsamt föreslå,

att Landstinget måtte till Ålandsdelegationen ingå med följande framställning:

"Till Ålandsdelegationen

från Ålands landsting.

Ålandsdelegationen har - - - - - - - - - - - - - - - - - 787.211,15 mark.

Med hänvisning till ovanstående får landstinget vördsamt anhålla att Ålandsdelegationen måtte bevilja landskapet Åland ett extraordinarie tillägg om 787.211,15 mark till anslaget för elektrifieringen av Lumparlands, Föglö, Sottunga, Kumlinge, Brändö och Kökar kommuner samt Ängö och Bussö holmar i Vårdö kommun.

Mariehamn, den 1967.

På landstingets vägnar:

.....
talman.

....
vicetalman. vicetalman.

Mariehamn, den 21 augusti 1967.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Martin Isaksson.

Landskapskamrer Henrik Gustafsson.

Bilaga 1.

Statsanslag och kostnader för elektrifiering av Åland.

	Beviljat 1956 nmk	Beviljat 1959 nmk	Beviljat sammanl.	Beräknat kostn. vid anh.om bidrag 1957-58.	Slutlig konst. på vilken statsbidr. baseras.
1. För kraftverket, M:hamn	1.450.000	880.000	2.330.000	3.480.000	3.480.00
2. För elektrif. av Lumparland, Föglö, Sottunga, Kumlinge, Brändö o. Kökar samt Ängö och Bussö holmar	833.000	215.000	1.048.000	c. 2.166.700	2.874.474,50
3. För Kökars kraftförsörjn.	82.000	120.000	202.000	c. 324.600	376.656,65
4. För stamlinjen i Gustavs kommun	-	187.000	187.000	187.000	141.000,-
5. För om- och tillbyggn. av vissa stamlinjesystem på fasta Åland	238.000	-	238.000	238.000	365.506,49
	2.603.000	1.402.000	4.005.000		

Bilaga 2.

Kostnader för elektrifieringen av skärgården.

I. Lumparland, Sottunga, Föglö, Kumlinge, Brändö + Ängö, Bussö holmar 5.862 te

Enligt kontrakt med TuAp.

Avtalssumma	2.099.310,-	
./. nat.prest.	178.696,03	
	1.920.613,97	
./. krediteringar	45.389,73	
	1.875.224,24	
+ tilläggsdeb.enl.list.	105.622,13	
	1.980.846,37	
+ extra arb.	204.265,76	
+ index o. räntor	165.707,89	
Övriga kostnader.		
Kontrollant	23.547,67	
Ål.eland.lag.f.stolp. m.m.	79.942,79	
Räntor o. index för lån und. byggnadstiden	209.623,79	
Ekono + diverse	31.844,20	
Kontanta utbetaln. S:a	2.695.778,47	
Nat.prest.	178.696,03	2.874.474,50

II.

Kökar 882 te.

Enligt kontrakt med TuAp.

Avtalssumma	141.629,55	
./. nat.prest.	17.395,42	
	124.234,13	
+ krediteringstabell	12.860,61	
+ index o. ränta	19.992,84	
+ extra arbeten	14.970,98	
	172.058,56	
./. kred. av index	2.885,33	
Övriga kostnader.		
Ål.kraftv. Ab för kabel	180.000,-	
Ål.eland.lag för stolp.	9.116,-	
Ekono	972,-	
Kontanta utbet. S:a	359.261,23	
Nat.prest.	17.395,42	376.656,65
		3.251.131,15